

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

นายธีรพนธ์ คงนาวัง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2543
ISBN 974-13-0390-4
ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3 ก.ค. 2545

I 20000 3 57

AN ANALYSIS OF THE FACTORS AFFECTING THE ACTUAL ROLES
OF ADMINISTRATORS IN THE SECONDARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF GENERAL EDUCATION DEPARTMENT WITH
THE STANDARDIZED CRITERION

Mr. Teerapon Kongnawang

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Educational Administration

Department of Educational Administration

Faculty of Education

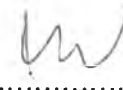
Chulalongkorn University

Academic Year 2000

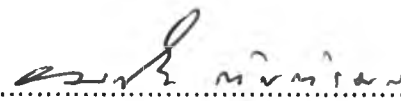
ISBN 974-13-0390-4

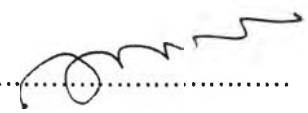
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน
โดย นายธีรพนธ์ คงนาวัง
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

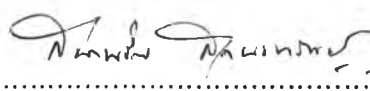

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์)

..... กรรมการ
(ดร. สุรัฐ ศิลปอนันต์)

ธีรพนธ์ คณาวัง : การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของผู้บริหารโรงเรียน
 มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (AN ANALISIS OF THE
 FACTORS AFFECTING THE ACTUAL ROLES OF ADMINISTRATORS IN THE
 SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF GENERAL EDUCATION
 DEPARTMENT WITH THE STANDARDIZED RITERION), อาจารย์ที่ปรึกษา
 ผศ. ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี, 237 หน้า.
 ISBN 974-13-0390-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของผู้บริหาร
 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน สมมติฐานของการวิจัย คือ
 กลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม
 ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มปัจจัยด้านกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกัน กลุ่มปัจจัยด้านองค์การ
 และกลุ่มปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยม
 ศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา 396 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน 396 คน เครื่องมือที่ใช้ใน
 การวิจัยเป็นแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลจาก
 แบบสอบถามด้วยการหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า : 1) กลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงทั้ง 6 ด้าน ของผู้บริหาร
 โรงเรียนมี 4 กลุ่มปัจจัย คือ กลุ่มปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มปัจจัยด้านกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วม
 กัน กลุ่มปัจจัยด้านองค์การ และกลุ่มปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ 2) ปัจจัยย่อยที่ส่งผล
 ต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ
 .01 จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ ทักษะการปฏิบัติงานธุรการของผู้บริหารโรงเรียน ความร่วมมือของ
 บุคลากรที่มีต่อผู้บริหารโรงเรียน และการแบ่งสายงานของโรงเรียนเป็นฝ่ายต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับ
 สภาพโรงเรียน และที่ระดับ .05 จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ ความสามารถด้านการใช้ภาษาของผู้บริหาร
 การให้ความสำคัญต่องานวิชาการ และค่านิยมของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน

ภาควิชาบริหารการศึกษา
 สาขาวิชา บริหารการศึกษา
 ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

3970705027 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : ACTUAL ROLES / FACTORS AFFECTING PERFORMANCE

TEERAPON KONGNAWANG : AN ANALYSIS OF THE FACTORS AFFECTING
THE ACTUAL ROLES OF ADMINISTRATORS IN THE SECONDARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF GENERAL EDUCATION DEPARTMENT WITH
THE STANDARDIZED CRITERION. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. NATNIPA
COOPARAT, Ph.D., THESIS CO-ADVISOR : ASSOC. PROF. SIRICHA
KANCHANAWASI, Ph.D. 237 pp. ISBN 974-13-0390-4

The objective of this study was to analyze the factors affecting the actual roles of the secondary school administrators under the jurisdiction of the General Education Department. The hypothesis was that the factors affecting the actual roles were divided into 4 groups as follows: 1) the factors of individual characteristics; the factors of working group; the factors of organizational and the external environment factors . 396 secondary school administrators were the sample group who answered the questionnaire. Frequencies, percentage, arithmetic mean, standard deviations, correlation coefficient and multiple regression coefficient were the tools used to analyze the data from the questionnaire.

The findings were as follows: 1) There were four groups of factors affecting the six actual roles of the secondary school administrators : the factors of individual; the factors of working group; the organizational factors and the external environmental factors. 2) There were six sub-factors which affecting the actual roles of the secondary school administrators as follows: 3 factors which were statistically significant at .01 were general management skills of administrators, the cooperation given by personnel to the administrators, and departmentalization; 3 factors which were statistically significant at .05 were language abilities of administrators, academic emphasis and values of parents.

Department of Educational Administration
Field of study Educational Administration
Academic year 2000

Student's signature.....*Teerapon K.*
Advisor's signature.....*Nattani Ch. Cooparat*
Co-Advisor's signature.....*Sirichai K.*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือและการให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจน ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อย่างดียิ่งของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับ คำแนะนำที่มีคุณค่าจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบุพการี พี่ ๆ ที่ส่งเสริมและปลูกฝังแนวความคิดที่ดีด้านการศึกษ แก่ผู้วิจัย ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณ อาจารย์พิมพ์ภรณ์ คงนาวัง นายพิชญ์พงศ์ คงนาวัง เด็กหญิงเจียรสิรา คงนาวัง อาจารย์ธนากร - อาจารย์สิริกัญญา ศรีโสม และเพื่อนร่วมรุ่นที่ให้ความช่วยเหลือด้านการจัดทำเอกสาร เอาใจใส่ห่วงใย และให้กำลังใจตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

ธีรพนธ์ คงนาวัง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามในการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
ข้อตกลงเบื้องต้น	9
ข้อจำกัดในการวิจัย	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
วิธีดำเนินการวิจัย	15
การนำเสนอผลการวิจัย	16
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท	18
ความหมายของบทบาท	18
บทบาทที่คาดหวัง.....	19
บทบาทที่ปฏิบัติจริง	20
บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	21
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน	26
ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	30
เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67
3 วิธีดำเนินการวิจัย	76
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	76
วิธีดำเนินการวิจัย	76
การศึกษาข้อมูลและสังเคราะห์เบื้องต้น.....	78
การกำหนดประชากร	78
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
การเก็บรวบรวมข้อมูล	107
การวิเคราะห์ข้อมูล	107
การนำเสนอผลการวิจัย	108
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล	109
ผลการวิเคราะห์บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา.....	112
ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา.....	117
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	163
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	163
สมมติฐานของการวิจัย	163
วิธีดำเนินการวิจัย	163
สรุปผลการวิจัย	165
อภิปรายผลการวิจัย	170
ข้อเสนอแนะ	184
รายการอ้างอิง	188

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	203
ภาคผนวก ก	204
ภาคผนวก ข	209
ภาคผนวก ค	215
ภาคผนวก ง	225
ประวัติผู้วิจัย	237

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	24
2	80
3	90
4	95
5	109
6	112
7	113
8	114
9	114
10	115
11	116
12	116
13	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยย่อยด้านกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกันกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนทั้งภาพรวมและรายด้าน	127
15 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยย่อยด้านองค์การกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนทั้งภาพรวมและรายด้าน	132
16 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยย่อยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนทั้งภาพรวมและรายด้าน	136
17 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยสำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำแนกตามปัจจัยย่อยในแต่ละด้าน	139
18 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยสำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามปัจจัยย่อยในแต่ละด้าน	142
19 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยสำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการบริหารงานธุรการ จำแนกตามปัจจัยย่อยในแต่ละด้าน	145
20 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยสำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการบริหารงานบุคคล จำแนกตามปัจจัยย่อยในแต่ละด้าน	148
21 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยสำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน จำแนกตามปัจจัยย่อยในแต่ละด้าน	152
22 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยสำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามปัจจัยย่อยในแต่ละด้าน	156
23 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยสำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการปฏิบัติงานอื่น ๆ จำแนกตามปัจจัยย่อยในแต่ละด้าน	159

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 ปัจจัยหรือตัวแปรของบุคคลที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน.....	26
3 ความสัมพันธ์ของตัวแปรในทฤษฎีการจูงใจ.....	36
4 แบบจำลองการจูงใจของ Porter and Lawler	37
5 ความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัย	70
6 ขั้นตอนการวิจัย	77
7 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย	83